

Врз основа на член 79 став (3) точка 2) од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр 96/19), како и член (17) од Правилата за балансирање на електроенергетскиот систем („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 179) а согласно член (19) став 1) точка 18 од Статутот на АД МЕПСО Скопје, Управниот одбор на Оператор на електропреносниот систем на Република Северна Македонија Акционерско друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем во државна сопственост, Скопје со Одлука бр. 02-5814/16 од 28.10.2019 година донесе Правила за набавка на aFRR балансен капацитет и aFRR балансна енергија за секундарна регулација и со Одлука бр.02-6692/17 донесе измена на Правила за набавка на aFRR балансен капацитет и aFRR балансна енергија за секундарна регулација и истите гласат:

ПРАВИЛА

ЗА

НАБАВКА НА aFRR БАЛАНСЕН КАПАЦИТЕТ И aFRR БАЛАНСНА ЕНЕРГИЈА ЗА СЕКУНДАРНА РЕГУЛАЦИЈА

I. ВОВЕД

Општо

Член 1

(1) Согласно Законот за енергетика и Правилата за балансирање на ЕЕС, ОЕПС е одговорен за набавка на aFRR балансен капацитет и aFRR балансна енергија од Даватели на услуги за балансирање со цел да обезбеди оперативна сигурност, одржување на фреквенцијата и напонската стабилност на системот.

Дефиниција

Член 2

(1) Секундарна регулација (aFRR) е наречена автоматска резерва за обновување на фреквенцијата, т.е. резерва на активна моќност што може да се активира со уред за автоматска контрола за повторно враќање на фреквенцијата на системот на номинална вредност.

Предмет на набавка

Член 3

(1) ОЕПС до 31 декември во тековната година спроведува аукции за набавка на **aFRR балансен капацитет и балансна енергија** за наредната година, во согласност со овие Правила.

Начин на реализација на аукциите за набавка на aFRR балансен капацитет и балансна енергија.

Член 4

- (1) ОЕПС набавува aFRR балансен капацитет и енергија преку Интернет базирана платформа.
- (2) BSPs поднесуваат понуди за aFRR балансен капацитет и енергија на платформа управувана од ОЕПС или на платформа на трета страна избрана од страна на ОЕПС
- (3) ОЕПС ги одредува спецификациите на електронската платформа, правилата за работење на платформата, комуникациски протоколи, и други технички карактеристики на платформата и ја објавува оваа информација на својата интернет страна.
- (4) ОЕПС го набавува целиот aFRR балансен капацитет и енергија преку платформата. Во исклучителни случаи на технички проблеми ОЕПС ги прибира понудите со помош на други начини на комуникација, на пр. електронска пошта (e-mail).
- (5) ОЕПС навреме ги информира сите регистрирани BSP за вакви исклучителни ситуации заедно со причините, преку e-mail и со објавување на информациите на својата интернет страна.

Барање на ОЕПС до Генерален директор на АД МЕПСО

Член 5

- (1) Постапката за набавка на aFRR балансен капацитет и балансна енергија за потребите на електроенергетскиот систем, започнува од страна на Операторот на Електропреносниот Систем (ОЕПС), со барање до Генералниот Директор на АД МЕПСО за одобрување на набавката. Барањето содржи:

- предмет на набавката,
- количини на набавката,
- планирани средства.

Одлука за отпочнување на набавката на aFRR

Член 6

- (1) Врз основа на барањето, Генералниот Директор донесува Одлука за отпочнување на набавката, во која ќе бидат наведени:

- предмет на набавката,
- количини на набавката,
- планирани средства,

Член 7

- (1) По Одлуката за отпочнување на набавката на aFRR балансен капацитет, ОЕПС на својата веб страна ги објавува потребните количини за набавка на aFRR балансен капацитет.

- (2) ОЕПС спроведува годишна аукција за набавка на aFRR балансен капацитет за секој месец одделно, најмалку 30 денови пред првиот ден на испорака на месечниот продукт. Датумот и времето на извршување на аукцијата ОЕПС ќе го објави на својата веб страна.

ПРАВО НА УЧЕСТВО

Даватели на услуги за балансирање

Член 8

- (1) Давателите на услуги за балансирање се смета дека се квалификувани за давање понуди за балансна енергија или балансен капацитет после потпишување на Договорот за даватели на услуги за балансирање и упис во Регистарот на даватели на услуги за балансирање.
- (2) Со денот на уписот во Регистарот BSP стекнува право за учество на аукции, односно има право да поднесува понуди за aFRR балансен капацитет и aFRR балансна енергија во рамките на капацитетот на неговите балансни единици кои се регистрирани за давање на aFRR балансна услуга.
- (3) BSP не може да обезбеди од иста балансна единица истовремено aFRR и mFRR.

ПРОДУКТИ НА АУКЦИИТЕ

Стандарден продукт за aFRR балансен капацитет

Член 9

- (1) Распожливият капацитет за aFRR претставува разлика помеѓу работната точка на генераторите утврдени со конечниот дневен распоред (базна моќност на балансите единици) и позитивниот дел од опсегот на регулација.
- (2) Опсегот на регулацијата е зоната во која AGC (автоматска контрола на производство) работи автоматски во двете насоки (регулација нагоре и регулација надолу).
- (3) Опсегот на регулацијата на балансната единица се обезбедува со подесување на горни и долни граници од страна на операторите во електричната централа на BSP во рамките на технички расположливият капацитет.
- (4) Стандарден продукт за aFRR балансен капацитет е часовен продукт со вредности исти или различни во двете насоки. ОЕПС може да одлучи да воведо дополнителни продукти за aFRR балансен капацитет во зависност од работењето и потребите на електроенергетскиот систем
- (5) BSP може да внесува понуди за една или повеќе балансни единици.

Стандарден продукт за aFRR балансна енергија

Член 10

- (1) Стандарден продукт за aFRR балансна енергија е часовен продукт којшто е различен за секоја насока и за секој период.
- (2) BSP не смее да ги поврзува понудите на техничко или економско ниво што може да поврзе различни понуди од балансните единици со кои управува за различни временски периоди што би биле меѓусебно зависни.

Техничките детали за активирање, времетраење и начинот на активирање на aFRR

Член 11

- (1) aFRR се активира автоматски преку SCADA системот на ОЕПС кој испраќа сигнал до балансните единици на BSP кои се успешно вклучени во AGC, за активирање на потребната балансна енергија.
- (2) ОЕПС ја активира aFRR балансната енергија само од балансните единици кои се закупени на аукциите за набавка на aFRR балансен капацитет и aFRR балансна енергија вклучени во распоред за диспечирање на балансните единици доставен од страна на BSP.
- (3) Балансната единица мора да овозможи далечинско управување пред почетокот на часот, кое се потврдува со статусот за далечинско управување во НДЦ. (Доколку барем една Балансна Единица од Електричната Централa е поставена во далечинско управување, се смета дека оваа Електричната Централa е спремна да учествува во aFRR регулација)
- (4) Во случај на технички потешкотии како резултат на неможност да се реализира активирање на балансна енергија, BSP испраќа известување и нов распоред за диспечирање на балансните единици со расположливи балансни единици кои се закупени на аукциите за набавка на aFRR балансен капацитет и aFRR балансна енергија до ОЕПС, еден час пред часот на активирање на балансната единица, во рамките на закупениот балансен капацитет.
- (5) Балансните единици на BSP се смета дека работат правилно во aFRR ако работат кумулативно најмалку 45 минути во соодветниот час.

Доставување на понуди од страна на BSPs

Член 12

- (1) BSP што учествува на аукција за балансен капацитет за aFRR истовремено доставува понуди за количини и за цената на балансен капацитет и цена за балансна енергија од aFRR.
- (2) BSP внесува понуди за :

aFRR балансен капацитет:

- Количина и цена за балансен капацитет за регулација нагоре
- Количина и цена за балансен капацитет за регулација надолу

(цената за балансен капацитет за регулација нагоре и цената за балансен капацитет за регулација надолу мора да биде еднаква)

aFRR балансна енергија

- за регулација нагоре еднаква цена за балансна енергија за сите генератори
- за регулација надолу еднаква цена за балансна енергија за сите генератори
- цените за балансна енергија за регулација нагоре и регулација надолу може да бидат различни и ќе бидат изразени во EUR/MWh, без ДДВ, заокружени на две децимални места.

(3) Давателот на балансни услуги на аукцијата за набавка на aFRR балансен капацитет доставува понуди за aFRR балансен капацитет во следната форма:

(регулација нагоре, балансна единица, количина MW, цена за капацитет €/MW, цена за енергија €/MWh)

(регулација надолу, балансна единица, количина MW, цена за капацитет €/MW, цена за енергија €/MWh)

(4) Давателот на балансни услуги за обезбедување на aFRR балансна енергија во денот Д-1 за денот Д, ги има следните можности:

- да ги потврди веќе доставените понуди за балансни единици, количини и цени на балансна енергија;
- да ги измени доставените понуди за истите балансни единици во однос на :
количините на балансниот капацитет и цената на балансната енергија
  - за регулација нагоре цената на aFRR балансна енергија доставена во Д-1 за денот Д, може да биде помала или еднаква од вредноста HUPX+50% за соодветниот час постигната во DAM (Day Ahead Market), но истата не смее да биде поголема од веќе понудената цена на аукцијата за aFRR балансен капацитет,
  - за регулација надолу цената на aFRR балансна енергија доставена во Д-1 за денот Д, може да биде поголема или еднаква од вредноста HUPX - 50% за соодветниот час постигната во DAM (Day Ahead Market), но истата не смее да биде помала од веќе понудената на аукцијата за aFRR балансен капацитет.

Временски период за доставување на понуди за aFRR балансен капацитет и aFRR балансна енергија

Член 13

(1) BSPs можат да доставуваат понуди за aFRR балансен капацитет и aFRR балансна енергија на платформата за аукција во временски период помеѓу време на започнување на доставување на понудите (овде понатаму како GOT) и време на завршување на доставување на понудите (овде понатаму како GCT), определен од страна на ОЕПС.

- (2) Времето на започнување на доставување на понудите GOT и времето на завршување на доставување на понудите GCT, ОЕПС ќе го објави на својата веб страна.

Избор на понуди за балансен капацитет за aFRR

Член 14

- (1) ОЕПС ги избира понудите за aFRR балансен капацитет по критериум на најевтина понуда, во висина до вкупниот потребен aFRR балансен капацитет.
- (2) Во случај на повеќе од една понуда со иста цена, прво се избира прво-доставената понуда.

Одлука за избор

Член 16

- (1) Врз основа на изготвен извештај за спроведената аукција за aFRR балансен капацитет и енергија, Генералниот директор донесува одлука за избор на најповолен понудувач, или одлука за поништување на постапката.

Објавување резултати

Член 17

- (1) ОЕПС ги информира BSPs за резултатите од аукцијата преку платформата и/или во електронска форма (e-mail).

Приговор од страна на BSPs

Член 18

- (1) Секој BSP кој има правен интерес за добивање на Договорот за набавка на aFRR балансен капацитет и балансна енергија и има забелешки за направени пропусти или грешки во реализацијата на аукцијата и не е задоволен од донесената одлука за избор на најповолен понудувач може да бара правна заштита против одлуките, дејствијата и пропустите за преземање дејствија по пат на жалба доставена до Управниот Одбор на АД МЕПСО во рок од 2 (два) календарски дена од денот на приемот на известувањето за избор на најповолен понудувач, со доставување на жалбата лично или по пошта, со јасно и прецизно образложени причини за истата. Управниот одбор по жалбата на понудувачот одлучува во рок од 2 (два) дена, сметано од денот на приемот на жалбата.
- (2) Понудувачот кој не е задоволен од одлуката на Управниот одбор на АД МЕПСО може во рок од 2 (два) дена, сметано од денот на приемот на одлуката која ја донел Управниот одбор на АД МЕПСО да иницира спор пред Регулаторната комисија за енергетика која го решава спорот според процедурата за решавање на спорови.
- (3) Постапката за иницирање на спор пред РКЕ не го одложува потпишувањето на договорот помеѓу АД МЕПСО и најповолниот понудувач избран од страна на АД МЕПСО.

Потпишување Договор за набавка на aFRR балансен капацитет и балансна енергија

Член 19

(1) АД МЕПСО е должен да потпише договор со понудувачот/понудувачите кои се избрани како најповолни.

Член 20

(1) Финансиско порамнување за набавениот балансен капацитет и активираната балансна енергија ќе се реализира согласно Член 28 и Член 29 од Правилата за балансирање на ЕЕС.

Извештај до РКЕВУ

Член 21

(1) АД МЕПСО е должен да достави извештај до Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги за спроведената набавка на aFRR балансен капацитет и aFRR балансна енергија во рок од 5 дена од потпишување на договорот.

Член 22

Овие правила стапуваат на сила од денот на нивното одобрување од страна на Управниот одбор на АД МЕПСО.

Анекс 1: Модел на Договор за набавка на aFRR балансен капацитет и балансна енергија